

Şairin Dili Şiirin Şarkısı

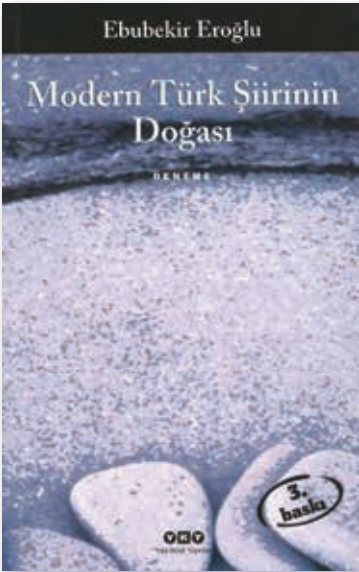
Ahmet Sait AKÇAY

Modern Türk Şiirinin Doğası ve Geçmişin İçindeki Geçmiş adlı yapıtlarıyla Türk şiirinin imgelem coğrafyasını ve bir yönüyle şiirsel geçmişini “eleştirel deneme” biçiminde arz eden Ebubekir Eroğlu, şair olarak modern Türk şiirinde kendi kuşağındaki mihenk taşlarından biri konumundadır. İngiliz modernist şiirinin öncüleri Ezra Pound, Yeats ve T. S. Eliot’ın şiirle kurduğu ilişkinin öznel yapısı düşünüldüğünde, Eroğlu’nun şiir üstüne yazdıkları, pekâlâ bir şaire özgü yorumlar olarak okunabilir.

Şiir yazıları, şairin imgelem dünyasının çok uzağında olmamakla beraber, imgenin gramerini aktarmayı hedefler. İmgeci tavır, Pound’un deyimiyle “*entelektüel ve duyuşal imgelerin anlık zaman dilimindeki bileşiminden*” ibarettir. İlk modernist şairlerde bu kaçınılmaz bir durumken, sonraki şairler, özellikle Türk şiir ortamını düşündüğümüzde, şiirle doğrudan değil de daha çok izlenimci bir dil ürettiler. Bu da yüzeyselliği ve şiirin algılanma biçimindeki zayıflığını ortaya

çıkardı. Şiir üzerine düşünme, sanatsal bir uğraş olmaktan ziyade aktüel propagandaya dönüşmüş oldu. Oysa modern dönemdeki şiir ortamını oluşturan kuşaklar şiire şiir olarak bakmaya yabancı kalmamıştır. Her fırsatta adları anılmış Yahya Kemal ve Ahmet Haşim’den ikibinli yıllarda şair kimliğini hak ederek üstüne almış en genç kuşağa kadar bu bağlamda, şiire ilişkin tutumu çok değerli şairler vardır. Parantezin kapandığı bir istisna saydığımız dönemde şairin “şiir bakışı”nı takip etmedeki zorluk, şairlerin “ben” üzerine vurgu yapmayı aşırı bir itiyat hâline getirdikleri hâlde, şiiri kendilerinden uzaklaştırmalarıyla izah edilebilir ancak.

Eroğlu şiirinde “gelenek” varolan bir sabitenden ziyade bir okuma biçimine dönüşür, tamı tamına “ lirik bir tecrübe”ye göndermedir. Tabii

Şiir nöbetinde 40 yıl: Ebubekir Eroğlu

burada lirik terimini “modernist” bağlamda kullanıyorum. Şiirin personasının okuma stratejisine dönüşen lirik tavırdaki öznellik Eroğlu’nun düzyazılarında da karşımıza çıkıyor.

Şairin uğraşı, şiirin yapısıyla olduğu kadar coğrafyasıyla da ilintilidir, Eroğlu şiirinin imkânları şiirinin retorikliğiyle anlamlandırılabilir. Şairin düzyazıları şiirinin nüksettiği anlam dünyasını yansıtır yansıtmasına, ancak anlam aralığının daraldığı, anlamın ertelendiği duygusu şiirinin ana göstergesidir.

Geçmişin İçindeki Geçmiş, hatta *Modern Türk Şiirinin Doğası* adı altında toplanan çalışmaları, lirik biçim arayışının tezahürleri olarak okumak da mümkündür. *Geçmişin İçindeki Geçmiş* adlı eserinde “Modern Dünya” şiirinin yönsemelerini dikkate alarak ve Doğu’da zuhur eden şiirde anlam arayışına parmak basarken dönemsel okumayı da gözardı etmeyen Ebubekir Eroğlu, aslında, Batılı anlamda olmasa da farklı bir modernliğin kapısını aralıyor. Doğulu bir modernliğin şiirdeki tezahürünü, karşılaştırmalı tematik arayışlarla ortaya koyan şair, on altıncı yüzyılı Türkçe şiir bağlamında edebî aydınlanma dönemi olarak görmektedir.

Şi’r-i Kadim üstüne yazılan denemeler, alışılmış divan edebiyatı algısının oldukça dışındadır. Bu algıda kırılmaya yol açacak kavramsal tespitler, farklı biçimsel yapısıyla divan edebiyatındaki sınırlılığın matematiksel formüllerle değil de daha derin bir analizden beslendiğini ortaya koyuyor. Farklı dillerden beslenen ve algı biçimleriyle gelişen Türkçe divan şiirinin, özellikle Fars şiirinden bağımsızlaşması ve kendi içinde dönüşmesi bağlamındaki açıklamalar kitabın ana izleklerinden birini oluşturuyor.

Eroğlu’nun eleştirel bakışında estetiğe yaptığı vurgu, şiirin varoluşu hakkındaki kaygısı, her iki eserinde de başat durumdadır. Çift kutuplu şiir algısı, âdetâ “dünya şiiri” kavramını inşa edecek nitelikte sıkça başvurduğu karşılaştırmalar, farklılıkların yanı sıra benzer durumların da biçimlenişini bir imge işçisi, onarıcı ve bütünleyicisi olarak şair Eroğlu’nun ayrıksı özgün duruşunu bize göstermektedir.

Geçmişin İçindeki Geçmiş, alternatif bir modernlik arayışının şiirde biçimlenişidir, Eroğlu şiirin tecrübesini kültürel birikim olarak yansıtmakla, şiir algısının tarihsel süreçlere katkısını da sunmuş oluyor. Şairin entelektüel bakışından yansıyan şiir tecrübesinin kültürel ikliminden başka bir şey değildir.

